

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev2 771/07
20.12.2007. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Branislave Apostolović, predsednika veća, Nadežde Radević, Slobodana Spasića, Milomira Nikolića i Jovanke Kažić, članova veća, u pravnoj stvari tužilaca AA i drugi, koje sve zastupaju AB i AV, advokati, protiv tuženog "BB", koga zastupa BA, advokat, radi isplate, odlučujući o reviziji tužilaca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Novom Sadu Gž.br.1560/06 od 15.02.2007. godine, u sednici održanoj 20.12.2007. godine doneo je

P R E S U D U

Revizija tužilaca izjavljena protiv presude Okružnog suda u Novom Sadu Gž.br.1560/06 od 15.02.2007. godine ODBIJA SE kao neosnovana.

Zahtev tuženog za naknadu troškova odgovora na reviziju SE ODBIJA.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Novom Sadu P.br.6127/03 od 18.11.2005. godine odbijen je kao neosnovan primarni tužbeni zahtev kojim su tužioci tražili da se utvrdi da su ništave odredbe člana 2. stav 1. u delu gde se utvrđuje da je tužiocima obezbeđen rad na drugim poslovima, člana 3. stav 2. i člana 4. Sporazuma o prestanku radnog odnosa tužilaca kod tuženog, pa da iste ne proizvode pravno dejstvo, zatim da se utvrdi pravo tužilaca na isplatu naknade, odnosno otpremnine, prema članu 48. Pojedinačnog kolektivnog ugovora tuženog od 15.10.2001. godine u visini od 36 mesečnih (bruto) zarada ostvarenih u junu 2002. godine, kao i pravo na stimulativnu naknadu za godine staža preostale do pune starosne penzije, što je tužena dužna priznati i trpeti i da se tužena obaveže da tužiocima isplati određene novčane iznose, koji su bliže opredeljeni u izreci prvostepene presude, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom, a na ime razlike između 36 zarada svakog od tužilaca za jun 2002. godine i isplaćenog iznosa 36 zarada svakom od tužilaca obračunatih po programu tuženog "Otvorene mogućnosti", kao i da im naknadi troškove parničnog postupka.

Stavom drugim izreke odbijen je i eventualni tužbeni zahtev, kojim su tužioci tražili da se utvrdi da su ništave odredbe člana 2. stav 1. u delu gde se utvrđuje da je tužiocima obezbeđen rad na drugim poslovima, člana 3. stav 2. i člana 4. Sporazuma o prestanku radnog odnosa tužilaca kod tuženog, pa da iste ne proizvode pravno dejstvo, zatim da se utvrdi pravo tužilaca na isplatu razlike do punog iznosa 36 neto zarada za mesec koji prethodi prestanku radnog odnosa tužilaca kod tuženog i pravo tužilaca da tuženi u njihovu korist uplati pripadajuće poreze i doprinose za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje Republičkom fondu PIO zaposlenih, Filijala Novi Sad na osnovicu od 36 pripadajućih neto zarada za svakog od tužilaca, zatim da se tuženi obaveže da svakom od tužilaca isplati iznos od po 50.000,00 dinara sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom na način kako je to bliže označeno u izreci prvostepene presude, na ime razlike između 36 zarada svakog od tužilaca za jun 2002. godine i isplaćenog iznosa 36 zarada svakom od tužilaca obračunatih po programu tuženog "Otvorene mogućnosti" kao i da u korist tužilaca uplati pripadajuće poreze i doprinose nadležnom Republičkom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenih, Filijali u Novom Sadu, na osnovicu od 36 pripadajućih neto zarada svakog od tužilaca i da im naknadi troškove parničnog postupka. Stavom trećim izreke tužioci su obavezani da tuženom na ime troškova parničnog postupka solidarno plate iznos od 230.250,00 dinara.

Presudom Opštinskog suda u Novom Sadu Gž.1560/06 od 15.02.2007. godine odbijena je žalba tužilaca kao neosnovana, a prvostepena presuda je potvrđena. Zahtev tuženog za naknadu troškova odgovora na žalbu tužilaca je odbijen.

Protiv navedene drugostepene presude tužioci su izjavili blagovremenu i dozvoljenu reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Tuženi je dostavio odgovor na reviziju, kojim je osporio sve revizijske navode i tražio naknadu troškova revizijskog postupka.

Vrhovni sud je ispitao pravilnost pobijane presude na osnovu člana 399. ZPP i utvrdio da je revizija neosnovana.

U sprovedenom postupku nema bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP, na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti. Ne postoji ni bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 12. ZPP, na koju se neosnovano ukazuje u reviziji, jer nižestepene presude sadrže dovoljne, jasne i neprotivrečne razloge o odlučnim činjenicama.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužioci su bili radnici tuženog. U "VV" je 15.10.2001. godine zaključen

Pojedinačni kolektivni ugovor, koji je u članu 48. predviđao da zaposlenom ne može prestati radni odnos zbog tehnoloških, ekonomskih i organizacionih promena protiv njegove volje, da mu radni odnos može prestati samo na osnovu njegove saglasnosti, odnosno na osnovu njegovog zahteva, te da zaposleni kome prestaje radni odnos na navedeni način ima pravo na jednokratnu otpremninu u visini 36 mesečnih zarada ostvarenih u prethodnom mesecu, kao i na stimulativnu naknadu za godine staža preostale do pune starosne penzije. Dana 30.01.2002. godine zaključen je ugovor o kupoprodaji 70% društvenog kapitala "VV", sa "GG" kao kupcem. Tim ugovorom kupac se obavezao da će u celosti postupiti po Socijalnom programu priloženom u Aneksu I, tačka l) Ugovora, u kojem je navedeno da se tuženi obavezuje da u periodu do pet godina neće biti prinudnih otpuštanja, a smanjenje broja zaposlenih biće moguće između ostalog, i davanjem naknade za dobrovoljno napuštanje preduzeća. U tom cilju tuženi je doneo program "Otvorene mogućnosti" kao vodič za Socijalni i Program zapošljavanja. Sastavni deo ovog programa bio je i formular za prijavljivanje za program dobrovoljnog napuštanja. Dana 01.07.2002. godine u okviru tuženog počela je sa radom Agencija za Socijalni i Program zapošljavanja radi uspostavljanja kontakata radnika tuženog i dobijanja potrebnih informacija i pomoći u opredeljenju. Dana 25.06.2002. godine zaključen je sporazum između tuženog i sindikalne organizacije tuženog kojim je usaglašen pojam tumačenja "zarade ostvarene u prethodnom mesecu", kao osnovnog pojma za utvrđivanje visine naknade za dobrovoljno napuštanje tuženog, kao dela Socijalnog programa tuženog. Sporazumne strane su se usaglasile da se odrede maksimalni i minimalni limiti lične neto zarade pri izračunavanju jednokratne novčane naknade za dobrovoljno napuštanje Društva, pa je minimalni limit neto zarade utvrđen u visini od 9.000,00 dinara (ekvivalent od 150 evra), a maksimalni limit u visini od 22.500,00 dinara (ekvivalent od 375 evra). Istim Sporazumom predviđeno je da neto zarada podrazumeva osnovnu zaradu, naknadu za minuli rad i naknadu za topli obrok ostvarenu u junu 2002. godine. U članu 2. Sporazuma predviđeno je da tumačenje pojma "zarade ostvarene u prethodnom mesecu" ima primenu i značaj samo u postupku realizacije dobrovoljnog napuštanja tuženog kao dela Socijalnog programa. Nakon ovoga, svi tužioci su u drugoj polovini 2002. godine podneli prijave za program dobrovoljnog napuštanja tuženog, a potom i zahtev sa molbom da im se omogući da učestvuju u Socijalnom i Programu za zapošljavanje uz isplatu novčanih sredstava u skladu sa navedenim programom. Na osnovu ovih zahteva, između tužilaca i tuženog su zaključeni sporazumi o prestanku radnog odnosa i to za svakog tužioca pojedinačno. Sporazumi su bili tipski, sa istim odredbama. U članu 2. stav 1. Sporazuma o prestanku radnog odnosa konstatovano je da potpisom ovog sporazuma zaposleni potvrđuje da je upoznat da je usled promene u organizaciji rada Društva prestala potreba za njegovim radom na poslovima iz člana 1. ovog sporazuma i da mu je obezbeđen rad na drugim poslovima u "BB". U članu 3. stav 1. utvrđena je obaveza poslodavca da u roku od osam dana od dana potpisivanja sporazuma a najkasnije do dana prestanka radnog odnosa zaposlenom isplati jednokratnu novčanu naknadu u iznosu koji je bliže opredeljen u tom stavu, dok je stavom 2. konstatovano da zaposleni potvrđuje da prihvata iznos naveden u prethodnom stavu i da nema primedbi na obračun, što svojim potpisom ovog sporazuma i potvrđuje. U članu 4. određeno je da potpisom ovog sporazuma zaposleni potvrđuje da je upoznat sa svim odredbama Socijalnog programa "BB" i Programa za dobrovoljno napuštanje kompanije, kao i sa odredbama Pojedinačnog kolektivnog ugovora o radnim odnosima, te da svojom izričitom voljom želi da učestvuje u ovom programu. Danom prestanka radnog odnosa zaposlenom prestaju sva prava i obaveze iz radnog odnosa i po osnovu radnog odnosa u "BB". Potpisom ovog sporazuma zaposleni se odriče bilo kakvih drugih potraživanja prema "BB", po bilo kom osnovu. Tuženi je svim tužiocima isplatio novčane naknade u iznosima koji su ugovoreni sporazumima o prestanku radnog odnosa i u ugovorenim rokovima.

Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje, pravilno su nižestepeni sudovi stali na stanovište da zahtevi tužilaca nisu osnovani.

Zaključeni sporazumi o prestanku radnog odnosa u osporenim odredbama nisu ništavi pravni poslovi u smislu člana 103. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO), jer nisu protivni prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima. Osim toga, prema pravilnom nalaženju nižestepenih sudova, zaključeni sporazumi ne sadrže ni elemente koji bi ih činili rušljivim, u smislu člana 111. ZOO, jer prilikom njihovih zaključenja nije bilo mana u pogledu volje ugovornih strana. Kod utvrđenog činjeničnog stanja da su se tužioci prvo prijavili za program dobrovoljnog napuštanja Društva, da su zatim podneli zahtev da im prestaje radni odnos i tek nakon toga potpisali sporazume o prestanku radnog odnosa, očito je da je ceo taj postupak trajao određeni vremenski period u kojem su tužioci imali dovoljno vremena za odlučivanje, kao i mogućnosti da se informišu o uslovima za dobrovoljno napuštanje Društva, o njihovim pravima i o načinu obračuna novčane naknade, što sve ukazuje da je zaključivanje Sporazuma o prestanku radnog odnosa rezultat njihove slobodno formirane i izražene volje usmerene na prestanak radnog odnosa kod tuženog.

Revizijski navodi tužilaca o pogrešnoj primeni materijalnog prava nisu osnovani.

Prema tekstu Sporazuma o prestanku radnog odnosa, isti je zaključen na osnovu člana 99. i člana 101. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS" br. 70/01 i 73/01). Prema članu 99. radni odnos može prestati na osnovu pismenog sporazuma poslodavca i zaposlenog, dok se odredbe člana 101. odnose na otkaz od strane poslodavca. U članu 101. stav 1. tačka 8. propisano je da poslodavac može zaposlenom da otkáže ugovor o radu ako usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba za obavljanjem određenog posla. Odredbama člana 114. - 119. istog Zakona propisan je način rešavanja viška zaposlenih, pa i obaveza poslodavca da u određenim situacijama donese program rešavanja viška zaposlenih. Odredbom člana 116. propisano je šta program rešavanja viška zaposlenih treba da sadrži, ali on može da sadrži i druge, specifične i alternativne načine rešavanja problema viška zaposlenih, pa to može biti i socijalni program koji se zasniva na principu dobrovoljnosti. Ukoliko zaposleni prihvati socijalni program koji mu je ponuđen od strane poslodavca, njegov radno-pravni status se rešava u skladu sa takvim programom.

U ovom slučaju, tuženi je sačinio socijalni program, odredio uslove za dobrovoljno napuštanje preduzeća, utvrdio način i metod izračunavanja naknade za dobrovoljno napuštanje preduzeća, objavio socijalni program, odnosno

upoznao zaposlene sa njegovom sadržinom, a tužioci su ga primate podnošenjem prijave za program dobrovoljnog napuštanja, podnošenjem zahteva da im se omogući da učestvuju u programu dobrovoljnog napuštanja i potom svojevolejno potpisali Sporazum o prestanku radnog odnosa. Time su se saglasili i sa visinom primljene novčane naknade za dobrovoljno napuštanje posla i načinom njenog obračuna. Stoga su neosnovani revizijski navodi da je ta naknada morala biti utvrđena u skladu sa odredbama člana 48. Pojedinačnog kolektivnog ugovora "BB", a ne na način kako je to utvrđeno sporazumom zaključenim između tuženog i sindikalne organizacije tuženog 25.06.2002. godine.

Budući da su tužioci prihvatili socijalni program koji im je ponuđen od strane tuženog, to su neosnovani i revizijski navodi da tužiocima pripada otpremnina u skladu sa odredbama člana 117. Zakona o radu, jer se ove odredbe, u pogledu načina utvrđivanja visine otpremnine ne primenjuju u situaciji kada se problem rešavanja viška zaposlenih reguliše socijalnim programom koji se zasniva na principu dobrovoljnosti i koji ne mora biti prihvaćen od strane zaposlenih.

Utvrđeno činjenično stanje prema kojem je potpisivanje Sporazuma o prestanku radnog odnosa rezultat saglasnih, slobodno formiranih volja ugovornih strana, ukazuje da su neosnovani i revizijski navodi o pogrešnoj primeni materijalnog prava sadržanog u odredbama člana 12., 13. i 14. Zakona o obligacionim odnosima, a kako je predmet obaveze iz zaključenih sporazuma moguć, dopušten i određen, to nisu povređene ni odredbe člana 47. i 48. istog zakona.

Imajući u vidu izloženo, Vrhovni sud je reviziju tužilaca odbio kao neosnovanu primenom člana 405. ZPP.

Zahtev tuženog za naknadu troškova odgovora na reviziju odbijen je, jer se ne radi o troškovima koji su bili neophodni za odlučivanje o reviziji.

Predsednik veća - sudija,

Branislava Apostolović, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

NN